

Jaarplan en begroting 2026

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk

Kinderdijk

Colofon

© Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

Samenstelling: Peter-Jan van Steenberg
Plaats en datum: Kinderdijk, 17 november 2025

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk
Overwaard 2
2961 AT, Kinderdijk
info@kinderdijk.nl
www.kinderdijk.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Kaders	5
Outstanding Universal Value's	5
Doelstellingen Stichting Werelderfgoed Kinderdijk	6
Toekomstvisie: Volwaardig Werelderfgoed	6
Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028	7
Jaarplan 2026	8
Speerpunten 2026	8
Activiteiten en projecten Erfgoed en Beheer	10
Activiteiten en projecten Publiek	13
Organisatie	15
Samenwerkingen	16
Begroting 2026	18
Exploitatiebegroting	18
Investeringsbegroting	20
Liquiditeitsbegroting	20
Bijlage: Jaarplan en begroting bezoekersmanagement	21

Voorwoord

Werelderfgoed Kinderdijk is in een rustig vaarwater gekomen. In de afgelopen jaren zijn de bezoekersaantallen sterk gestegen en op een stabiel en hoog aantal terecht gekomen. Tegelijk heeft Stichting Werelderfgoed Kinderdijk gebouwd aan een sterke en evenwichtige organisatie van medewerkers en vrijwilligers. En is het onderhoud en beheer van het gebied, in het bijzonder de 19 molens, op een professionele manier uitgevoerd.

In de komende jaren liggen er mooie uitdagingen op ons te wachten. De realisatie van de entreezone is ruimtelijk gezien de belangrijkste. Maar ook het in goede banen leiden van de bezoekersstromen blijft een aandachtspunt. Samen met onze bestuurlijke partners gaan we daar verder handen en voeten aan geven. Met de realisatie van het transferium Poort aan de Noord in Alblasserdam in 2026 zetten we een belangrijke stap.

In 2026 gaan we aan de slag met de toekomst van ons prachtige Werelderfgoed. Er komt een nieuw gebiedsperspectief dat de bijzondere erfgoedwaarden van Kinderdijk als uitgangspunt neemt voor de verdere ontwikkeling. Parallel hieraan wordt een toekomstplan gemaakt voor Stichting Werelderfgoed Kinderdijk.

Met de komst van een directeur bedrijfsvoering bestaat SWEK uit een tweehoofdige directie. Met onze medewerkers en vrijwilligers gaan we aan de slag om onze betrokken, klachtgerichte, duurzame en authentieke organisatie klaar te maken voor de toekomst.

Dit jaarplan en deze begroting zijn een afspiegeling van die ambities.

Peter-Jan van Steenberghe
Directeur-bestuurder

Kaders

Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout staat symbool voor 750 jaar watermanagement in het Nederlandse riviereengebied. Kinderdijk is op 6 december 1997 op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Het unieke watermanagementgebied is uitgegroeid tot een toeristische trekpleister van internationale allure.

Outstanding Universal Value's

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is aangewezen als site-holder voor het molencomplex Kinderdijk-Elshout. Bij de aanwijzing door UNESCO zijn voor Kinderdijk de zogenaamde uitzonderlijke universele waarden (Outstanding Universal Value's of OUV's) benoemd, die als basis dienen voor de aanwijzing en instandhouding van Kinderdijk als UNESCO Werelderfgoed:

- Het molennetwerk van Kinderdijk-Elshout is een buitengewoon landschap gemaakt door de mens, dat een krachtig bewijs in zich draagt van menselijk vernuft en standvastigheid, gedurende bijna een millennium, in het afwateren en beschermen van een gebied door de ontwikkeling en toepassing van een hydrologisch systeem.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk met zijn historische 'hoge en lage poldergebieden met natuurlijke afwatering', watergangen, molens, molenvlieten, gemalen, uitlaatsluizen en waterschapshuizen is een uniek voorbeeld van de Nederlandse technische ontwikkeling van de afwatering die is gekopieerd en toegepast op veel plekken in de wereld.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk is een extreem ingenieus hydraulisch systeem dat tot op de dag van vandaag functioneert. Dit systeem maakte het door de eeuwen heen voor de mens mogelijk om zich hier te vestigen en grote delen van het veenlandschap te cultiveren. Het is nationaal en internationaal het enige voorbeeld van deze schaal, het is daardoor een uniek en bijzonder voorbeeld van zowel een architectonisch ensemble als een cultureel landschap, dat typerend is voor Nederland en een significante fase in de menselijke geschiedenis illustreert. De Commissie stelde vast dat de site wordt gevormd door een uitzonderlijk, door mensen gemaakt landschap. Dit landschap draagt een krachtig stempel van menselijk vernuft en vastberadenheid in waterafvoer en bescherming van het land door middel van waterbouwkundige technieken, en dit over een periode van bijna 1000 jaar.

Doelstellingen Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

De Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is specifiek opgericht als gevolg van de Werelderfgoed status. De stichting heeft conform haar statuten de volgende vier doelstellingen:

- Het in stand (doen) houden van molens en opstallen in het molengebied Kinderdijk die geheel of gedeeltelijk zijn aangemerkt als beschermd monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 (thans: Erfgoedwet);
- Behouden en conserveren van het molengebied Kinderdijk als (cultuur)historisch- en natuurmonument;
- Bevorderen van de publieke presentatie en de toegankelijkheid van het Werelderfgoed Kinderdijk, binnen de context van de huidige gebiedskenmerken, zijnde de historie, de cultuur en de natuur (instandhouding van het huidige unieke karakter en de identiteit, zonder aantasting van de cultuur-, landschappelijke en natuurhistorische waarden);
- Bevorderen van kennisoverdracht omtrent het Werelderfgoed en de (historische) functie van de molens en waterstaatswerken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Toekomstvisie: Volwaardig Werelderfgoed

In 2021 is een toekomstvisie vastgesteld, deze is in 2024 geüpdatet. De SWEK streeft naar een volwaardig Werelderfgoed Kinderdijk. De missie zoals geformuleerd in de toekomstvisie luidt:

Kinderdijk zet in op een volwaardig Werelderfgoed. In 2030 zijn we een voorbeeld in de wereld als het gaat om erfgoedbeheer alsmede als het gaat om de ontvangst van bezoek. Waardevol bezoek gaat hand in hand met kwalitatief hoogwaardig erfgoedbeheer, leefbaarheid en ecologie. Stakeholders zijn trots op het unieke Werelderfgoed.

De Toekomstvisie bestaat uit de volgende vijf elementen:

- Integraal Gebiedsbeheer
- Bewaken en uitdragen OUV's
- Focus op de Waardevolle Bezoeker
- Excellent bezoekersmanagement
- Verbonden met de omgeving

In 2026 wordt een toekomstplan gemaakt voor Werelderfgoed Kinderdijk en in het bijzonder voor onze stichting. Deze bouwt voort op de bestaande toekomstvisie.

Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028

De samenwerkende partijen in Kinderdijk, zijnde de gemeenten Molenlanden en Alblasterdam, Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, hebben in 2023 de collectieve ambitie voor het gebied uitgesproken. Deze luidt:

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk is het eerste icoon in de wereld waar het ontsluiten van het toeristisch gebied samengaat met het verbeteren van de leefbaarheid, het behouden van de beleving, authenticiteit, rust, ruimte en het versterken van de natuur.

Op basis van deze ambitie zijn partijen aan de slag met een uitvoeringsprogramma, waarbij de ontwikkeling van Kinderdijk langs vier lijnen loopt:

1. Exploitatie levend en werkend erfgoed & natuurbeheer
2. Beheersen bezoekersstromen
3. Leefbaarheid omgeving
4. Ontwikkelpojecten

Daar waar de concrete projecten uit dit uitvoeringsprogramma in 2026 worden uitgevoerd door onze stichting worden deze benoemd in dit jaarplan.

In 2026 wordt door de gezamenlijke partijen een nieuw gebiedsperspectief voor Werelderfgoed Kinderdijk opgesteld.

Jaarplan 2026

Speerpunten 2026

Bestendigen van onze marktpositie

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk mag zich als belangrijke bezienswaardigheid in Nederland verheugen op een behoorlijk aantal (betalende) bezoekers. De verwachting is dat ook in 2026 weer vele bezoekers gaan genieten van het bijzondere verhaal van 750 jaar watermanagement. Wij gaan daarom ook uit van een voorzichtig groeiscenario voor 2026, met 4% groei van bezoek. Echter hebben we momenteel te maken met een grillige marktontwikkeling, gelet op de situatie in de wereld. Tevens staat de betaalbaarheid van de “bestemming Nederland” onder druk. Daarentegen zien we kansen voor toeristische ontwikkeling in de regio en zal de vraag vanuit de riviercruisesector om Kinderdijk te bezoeken toenemen. Wij zullen daarom meer de marktontwikkelingen volgen en ook maatregelen nemen om onze marktpositie te bestendigen. Dit leidt op dit moment nog niet tot een verhoging van het budget voor marketing en sales, maar deze vraag kan mogelijk wel ontstaan in 2026. Ook maken we strategische plannen voor marketing en sales.

Organisatieontwikkeling

Vanaf begin 2026 zal UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk worden geleid door een tweekoppige directie. Dit vergroot de slagkracht van de organisatie. Daarnaast is de organisatie de afgelopen jaren sterk gegroeid, zowel qua personeel als qua vrijwilligers. In 2026 willen we daarom meer dan gemiddeld aandacht schenken aan de ontwikkeling van organisatie en daarbinnen het team van onze mensen die de organisatie vormen.

In 2026 treedt een nieuwe Vrijwilligersraad aan en dit betekent dat we ook de samenwerking tussen het management, de organisatie en de Vrijwilligersraad extra aandacht gaan geven.

Bezoekersmanagement

Werelderfgoed Kinderdijk heeft met haar partners veel geïnvesteerd in bezoekersmanagement en dat werpt zijn vruchten af. In de afgelopen jaren is ondanks de sterke groei van bezoek de overlast in de omgeving van het Werelderfgoed sterk verminderd. In 2026 wordt het transferium voor personenauto's in Alblasserdam (Poort aan de Noord) geopend en daarmee zijn de twee permanente transferia in de buurt van het Werelderfgoed Kinderdijk nu ingevuld. Eind 2025 komt het rapport over parkeer- en geleidingsmanagement dat is opgesteld in opdracht van de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam gereed en tevens werken we als SWEK aan het project “wayfinding” dat gericht is op de geleiding van bezoek binnen het Werelderfgoed-gebied. De exploitatie van het bezoekersmanagement als zodanig maakt geen onderdeel uit van de begroting van SWEK. We gaan onderzoeken of het opportuun is om voor de exploitatie van het bezoekersmanagement een aparte entiteit op te richten.

Beschermen en ontwikkelen waarden van het gebied

In de afgelopen jaren is er een toenemende aandacht geweest voor het beschermen van de waarden van het Werelderfgoed. De molens staan er goed bij en er is veel geïnvesteerd in onderhoud, dit blijven we ook in 2026 weer op een hoog niveau doen.

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is vanaf 2022 begonnen om meer aandacht te schenken aan het vastleggen van de unieke monumentale waarden van het gebied, als nadere uitwerking en onderbouwing van de Outstanding Universal Values. Dit betreft onder meer het vastleggen van de bijzonderheden van de molens middels bouwhistorische onderzoeken. In 2026 gaan we hiermee verder. Tegelijk werken we aan het verder uitwerken van de OUV in een nieuw gebiedsperspectief / beeldkwaliteitsplan. Bij de aanwijzing als UNESCO Werelderfgoed is voor Kinderdijk geen bufferzone ingesteld en dit wreakt zich nu er grote ruimtelijke ingrepen in de omgeving zijn gepland. Denk aan de energietransitie en ook de natuurontwikkeling. Wij nemen samen met onze bestuurlijk partners het initiatief om hier nadere studie naar te doen.

We willen eind 2026 de museumstatus gaan aanvragen. Op dit moment wordt de collectie van Kinderdijk geregistreerd, wat een van de voorwaarden is voor de museumstatus. In 2026 worden alle formaliteiten geregeld om de aanvraag verder te onderbouwen. En er worden alvast de randvoorwaarden geschapen voor (tijdelijke) tentoonstellingen en demonstraties van ambachten. Zie hiervoor ook de projecten onder Erfgoed en beheer.

Duurzaamheid

Werelderfgoed Kinderdijk heeft in 2025 zes thema's rondom duurzaamheid geformuleerd, waar wij het verschil willen maken. Deze thema's zijn:

- Co2: Co2 neutrale molens.
- Co2: Co2 neutrale gebouwen, boten.
- Circulaire economie: Circulair onderhoud molens.
- Circulaire economie: Circulariteit in horeca en retail.
- Betrokken gemeenschappen: Bezoekersmanagement / leefbaarheid dorpen.
- Betrokken gemeenschappen: Vrijwilligersbeleid.

Momenteel worden voor deze thema's concrete en meetbare doelstellingen geformuleerd (op basis van de nulmeting) en wordt in 2026 een actieplan uitgerold. Een eerste actie betreft Molen 3 van de Overwaard waarbij duurzaamheid een rol gaat spelen bij het woonklaar maken van de molen.

Activiteiten en projecten Erfgoed en Beheer

Onderhoud molens

Voor 2026 is het volgende groot onderhoud gepland aan de molens:

- Schilderen van molens Nederwaard 1, Nederwaard 3, Nederwaard 8, Overwaard 1 en de Lage Molen (kleine schilderbeurt).
- Metselherstelwerk aan Nederwaard molen 5, dit onder voorbehoud dat de aangevraagde subsidie wordt toegekend.
- Vervangen binnenroede molen Overwaard 3, inclusief ophekking.
- Acht velden riet vervangen en isolatie aanbrengen molen Overwaard 8, onder voorbehoud dat de aangevraagde subsidie wordt toegekend.
- Herstel van het kruiwerk van molens Nederwaard 1 en Overwaard 6.
- Voeghoutkop aanstorten en houtwormbehandeling molen Overwaard 7.

Voor twee molens is een restauratiesubsidie aangevraagd en afhankelijk van toekenning wordt dit onderhoud uitgevoerd. Indien er geen subsidie wordt toegekend dan zullen we onderzoeken of het opportuun is het onderhoud uit te stellen dan wel binnen de exploitatie uit te voeren. Sowieso geldt dat bovenstaande opsomming een indicatie is van het groot onderhoud en dat het daadwerkelijke onderhoud wordt bepaald aan de hand van de staat van de molen. Naast bovenstaand overzicht van de grote onderhoudswerken wordt ook klein onderhoud uitgevoerd aan de molens en het Wisboomgemaal.

Museale presentatie

In 2026 werken we zoals gezegd aan het verkrijgen van de museumstatus en daarmee schuiven we de echt grote investeringen aan de museale presentatie door naar 2027. Wel scheppen we randvoorwaarden om in 2027 een geregistreerd museum te zijn. Zie hiervoor ook het project "Museum en ambachten" hieronder. Onderdeel van dit proces is om een educatieplan te maken. Op dit moment zijn alle initiatieven rondom educatie gefragmenteerd en doel is om een integraal plan te maken voor Werelderfgoed Kinderdijk.

Voor de museummolen Overwaard 4 (contramolen) wordt een plan gemaakt voor herinrichting van de molen en het erf, inclusief een brug over de hoge boezem van de Overwaard. Ook wordt een plan gemaakt voor een nieuwe museale presentatie in de "Alles heeft zijn tijd".

In 2026 zal regelmatig worden gevaren met de in 2025 aangeschafte zalmschouwen. Onze vrijwilligers krijgen hiervoor een speciale opleiding.

De schuur bij Museummolen Blokweer is aan groot onderhoud toe. Nu het werk gepland is maken we de schuur ook groter, zodat er meer ruimte is voor opslag, horeca en verkoop.

Beheer

Naast de lopende zaken in het kader van beheer is er dit jaar extra aandacht voor investeringen in molenwoningen, bruggen en steigers. Zo wordt Molen 3 van de Overwaard geschikt gemaakt voor bewoning en worden tevens duurzaamheidsmaatregelen toegepast. Hetzelfde willen we doen voor molen Overwaard 8. Deze zal naar verwachting in 2027 weer bewoond gaan worden. Verder wordt de riolering bij de molens Nederwaard 1 en Nederwaard 8 vervangen. De schuur bij molen Nederwaard 7 wordt vervangen en het erf bij molen Overwaard 6 wordt opgehoogd.

De brug bij Nederwaard 2 wordt aangepakt. Deze brug is nog niet zo oud, maar wel instabiel. Het draaiende deel moet vervangen worden en hiervoor worden momenteel de voorbereidingen getroffen.

Een groot project waar in 2025 mee gestart is en dat doorloopt is het groot onderhoud aan de steigers voor riviercruiseschepen in de Lek. Momenteel wordt ook gekeken of de steiger zodanig aangepast kan worden dat de schepen er beter kunnen aanmeren en ook aan de binnenkant van de steiger er kleinere schepen kunnen aanmeren.

Het schip de "Alles heeft een tijd" wordt voor inspectie uit het water gehaald. Dit moment wordt aangegrepen om het ruim wat te vergroten. Verder worden in het kader van veiligheid de bankjes van De Vos aangepast.

We willen in de bovenruimte van Windkracht 4 tijdelijke werkplekken realiseren, vooruitlopend op permanente kantooruimte in het pand Waardhuis Nederwaard.

Projecten Erfgoed en Beheer

JU Smitgemaal

Het JU Smitgemaal richten we in als belevingsruimte rondom het thema "Klimaatverandering en waterbeheer". Met name de begane grond richt zich op educatie rondom dit thema. Maar ook wordt een koppeling gemaakt naar de 2e verdieping (via de machinekamer) van dit immense gemaal. Momenteel wordt een bidboek gemaakt voor fondsenwerving. Waterschap Rivierenland en de Provincie Zuid-Holland hebben al een bijdrage geleverd voor de inrichting van het gemaal. De bijdrage vanuit SWEK van 100.000 euro is ook eerder beschikbaar gesteld.

Museum en ambachten

Werelderfgoed Kinderdijk wil zich meer gaan profileren als culturele bezienswaardigheid. Belangrijk hiervoor is het verkrijgen van de museumstatus eind 2026, hiervoor worden de nodige voorbereidingen getroffen, onder meer collectiebeheer en educatie. Daarnaast wordt een ruimte ingericht voor tijdelijke tentoonstellingen samen met een presentatie van het "Groot Moolenboek" dat in 2025 in de collectie is gekomen.

Daarnaast richten we ons op het behoud van de diverse ambachten die gekoppeld zijn aan onze hoofddoelstelling, namelijk het behoud en beheer van de molens en het Werelderfgoed. De Potschuur gaan we inrichten als molenmakerswerkplaats, waar ook aandacht is voor het duurzaam onderhouden van de molens en de educatie daarover. Met het dorp Kinderdijk gaan we onderzoeken hoe zij betrokken kunnen zijn bij dit project.

Voor het project “museum en ambachten” vragen we de bijdrage uit de erfgoedlijn aan van 125.000 euro. Daarnaast willen we fondsen werven ter grootte van 75.000 euro. De eigen bijdrage van SWEK ter grootte van 50.000 euro wordt uit het budget Museale presentaties beschikbaar gesteld.

Activiteiten en projecten Publiek

Marktbewerking

We verwachten in 2026 zo'n 385.000 bezoekers, waarvan 156.000 individueel reizende bezoekers en 229.000 groepsbezoekers. Dit is een stijging van 4% ten opzichte van de bezoekersaantallen van 2025.

Ten aanzien van de marketing gericht op de individuele bezoeker willen we ons richten op de volgende thema's:

1. Onderzoek naar integratie van AI en digitale technologie voor zowel marketing als voor beleving van de bezoeker.
2. Marketingdata inzetten voor effectievere campagnes en betere managementafwegingen.
3. Vergroten van sociale media-bereik in combinatie met samenwerkingen met influencers. Gericht op een hogere online conversie.
4. Campagnes gericht op het aantal internationale bezoekers dat al in Nederland is (deels offline).
5. De nieuwe huisstijl breed en consistent uitdragen en daarmee versterken van de identiteit van Werelderfgoed Kinderdijk.
6. Lancering winterarrangementen, onder meer door in samenwerking met horeca en erfgoed een winterproduct te ontwikkelen en een wintercampagne te starten.

In het bijzonder richten we ons ten aanzien van de individuele bezoeker op de samenwerking met WaterShuttle. Deze dienst vervangt lijn 21 van Waterbus en het doel is dat we via deze dienst minimaal evenveel betalende bezoekers krijgen als eerder met lijn 21 kwamen.

Ten aanzien van het groepsbezoek kijken we meerdere jaren vooruit. De toeristische markt plant reizen vaak 1–2 jaar vooruit, waardoor een jaarlijks salesplan voor Kinderdijk onvoldoende is. Daarom wordt ingezet op een meerjarenstrategie met langdurige relatieopbouw, consistente beursdeelname, productontwikkeling en marktmonitoring, zodat het erfgoed met continuering in reisprogramma's van touroperators wordt opgenomen. In 2026 zullen we een nieuwe strategie maken op dit gebied.

Met onze grootste klant voor groepsbezoek, Viking River Cruises, gaan we in 2026 een nieuwe contractperiode in.

Hospitality en bezoekersmanagement

De afdeling hospitality is de motor van onze operatie en richt zich in 2026 vooral op continuering van de ingeslagen weg qua gastvrijheid en klantgerichtheid. Het project "Wayfinding" dat in 2025 wordt een belangrijke opgave binnen hospitality. Daarnaast wordt het project "toegankelijkheid en inclusie" verder uitgerold. In 2025 is een scan gemaakt in Kinderdijk op dit vlak en de verschillende acties die daaruit voortkomen worden in 2026 (voor zover wenselijk) uitgerold.

Het schoonmaakteam wordt uitgebreid, waarmee er meer structuur en capaciteit wordt vrijgemaakt voor de toegenomen bezoekslocaties, zoals de Kiosk en de transferia. Een deel van de uitbreiding valt binnen het project bezoekersmanagement.

In de receptie wordt de informatievoorziening (VVV-punt) verbeterd, waarmee we bezoekers nog beter kunnen bedienen bij hun vragen over Kinderdijk en omgeving.

Horeca

Het Kinderdijk Café heeft eind 2025 een upgrade gekregen en in 2026 wordt hier een standplaats nabij het bezoekerscentrum ingenomen, die in directe verbinding staat met het Kinderdijk Café en het nabijgelegen terras.

In de schuur van Museummolen Blokweer wordt het horeca-assortiment uitgebreid. We willen hier nog meer aansluiten bij de behoeften van onze bezoekers en maximaal gebruik maken van de pittoreske plek die Museummolen Blokweer is.

We gaan meer horeca aanbieden in combinatie met andere producten. Zo willen we inzetten op het verbeteren het uitbreiden van de catering in het JU Smitgemaal (vergaderdeel) en ook meer horeca aanbieden in combinatie met arrangementen voor bezoek.

Retail

De retail richt zich in 2026 op het verbeteren van de uitstraling van de verkooplocaties. Zo wordt ook het assortiment in de schuur van Museummolen Blokweer uitgebreid (samen met uitbreiding horeca). Ook de andere locaties (Kiosk en de Gift Shop in het bezoekerscentrum) krijgen een (lichte) facelift. Tot slot wordt ook gekeken naar het aanbod, dat willen we beter laten aansluiten op de behoeften van de bezoekers op de verschillende locaties.

In 2025 is een eigen “Kinderdijk-collectie” ontworpen. Deze producten worden vanaf 2026 ook verkocht op locaties in Dordrecht (VVV) en Rotterdam (Centraal Station). Hiermee vergroten we niet alleen onze verkopen, maar ook de zichtbaarheid in deze steden.

Organisatie

In 2026 start de Directeur bedrijfsvoering en krijgt Stichting Werelderfgoed Kinderdijk een tweekoppige directie. Taken binnen de directie worden opnieuw verdeeld en dit heeft gevolgen voor de rest van de organisatie. In 2026 nemen we tijd om alle werkprocessen goed onder de loep te nemen. Daarnaast is er extra aandacht voor de teambuilding binnen de organisatie, te beginnen bij het managementteam en de afdelingshoofden daaronder.

In samenspraak met de Ondernemingsraad zullen we een medewerkerstevredenheids-onderzoek uitvoeren, zoals ook in 2024 gedaan.

In 2026 zullen de personeelskosten verder stijgen. Dit komt deels door uitbreiding van capaciteit (directeur bedrijfsvoering, extra inzet conservator, extra inzet schoonmaak) vanwege de groei van de activiteiten van de organisatie. Deels ook doordat we meer eigen mensen inzetten op onderhoud en beheer. Zo is er een eigen molenmakersteam en ook het team beheer neemt kleine klussen uit handen van externe uitvoerders. Hiermee kunnen we op termijn de kosten voor onderhoud en beheer drukken.

We koesteren een grote groep vrijwilligers, in 2025 is deze uitgegroeid tot in totaal 275. Veelal mensen uit de directe omgeving van Kinderdijk. In 2026 treedt een bijna nieuwe Vrijwilligersraad aan en er komt een nieuwe voorzitter. We zullen aandacht hebben voor goede ontvangst van de nieuwe leden van de VWR. In 2026 zal er extra aandacht zijn voor implementatie van de nieuwe vaarbewijzen “open rondvaartboot in beperkt vaargebied”.

Samenwerkingen

Bestuurlijk Platform Kinderdijk

Met het Bestuurlijk Platform werken we aan een nieuw Gebiedsperspectief voor Werelderfgoed Kinderdijk. Daarnaast richten we ons op het uitvoeren van de diverse projecten uit het uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028. Bijzondere aandacht zal er zijn voor het opstarten van de verschillende projecten in de entreezone Kinderdijk. Naar verwachting zullen we 2026 benutten voor het regelen van de financiering van de (eerste) projecten en het verder uitwerken daarvan. Dan kan in 2027 de schop de grond in.

Dutch Delta Cruiseport / Riviercruises

De riviercruisesector is belangrijk voor de toekomst van Werelderfgoed Kinderdijk. Met de sector en bij voorkeur ook met de partners die betrokken zijn bij Dutch Delta Cruise Port (DDCP) worden plannen rondom logistiek, duurzaamheid en bestemmingsmanagement verder ontwikkeld.

Molen- en erfgoedorganisaties

Werelderfgoed Kinderdijk is sinds 2025 lid van de Molenadviesraad van de Hollandsche Molen en denkt direct mee over molengerelateerde zaken. Daarnaast is het molenplatform Zuid-Holland zeer actief. Met SIMAV werken we samen op het gebied van bezoek en ook onderhoud. Helaas heeft de gezamenlijke ambitie rondom de molenvisie van de Alblasserwaard nog geen vervolg gekregen.

SWEK is ook in 2025 lid geworden van de Nationale Monumentenorganisatie, die zich vooral richt op grote monumentenorganisaties. Bijeenkomsten richten zich voornamelijk op kennisuitwisseling. Met de NMo willen we onderzoeken of SWEK een zogenaamde POM (professionele organisatie monumentenbehoud)-status kan krijgen.

Toeristische partijen

Met het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) werken we samen rondom het thema bezoekersmanagement (samen met andere zogenaamde hotspots). Daarnaast denkt SWEK actief mee over de toekomst van het NBTC en hun rol voor de toeristische sector. De relatie met Rotterdam Partners wordt verder aangehaald, mede vanwege de samenwerking met WaterShuttle.

Directe omgeving

Met de Belangenvereniging Kinderdijk (BVK) is periodiek overleg. In 2026 wordt dit overleg uitgebreid met een bestuurlijk overleg waar ook het Waterschap Rivierenland en de gemeente Molenlanden aan deelnemen. Met de BVK gaan we in 2026 het plan voor de ontwikkeling van het Potterrein aanpakken. Hierbij wordt ook de gemeente Molenlanden uitgenodigd. Met de Vereenigde Molenbewoners Kinderdijk (VMK, huurdersvereniging) is het periodiek overleg weer opgestart en zal ook een bestuurlijk overleg georganiseerd worden met het

Waterschap Rivierenland en de gemeente Molenlanden. In 2024 is in nauw overleg met de VMK een visie op molenbewoning opgesteld. De eerste acties hieruit staan op de agenda, zijnde de bewoning en verduurzaming van molen Overwaard 3. Verder wordt gewerkt aan een nieuwe contractsvorm voor de molenwoningen.

Begroting 2026

Exploitatiebegroting

(in euro's)	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026
Baten				
Baten bezoek (entree, steigers, gidsen)	5.148.025	5.225.081	5.373.121	5.641.108
Verkopen souvenirs				
• Inkomsten verkopen		1.768.000	1.792.424	1.822.895
• Minus inkoopwaarde		655.200	609.424	619.784
• Bruto marge verkopen	1.174.679	<u>1.112.800</u>	<u>1.183.000</u>	<u>1.203.111</u>
• Bruto marge in %		62%	66%	66%
Verkopen horeca				
• Inkomsten verkopen		956.800	965.152	1.081.559
• Minus inkoopwaarde		364.000	328.152	367.730
• Bruto marge verkopen	643.486	<u>592.800</u>	<u>637.000</u>	<u>713.829</u>
• Bruto marge in %		62%	66%	66%
Onderhoudsbijdragen	355.849	208.838	230.000	230.000
Huurinkomsten molens	54.627	55.640	55.640	60.066
Overige inkomsten	251.754	160.000	175.000	182.000
Rentebaten	136.702	120.000	80.000	80.000
Totaal baten	7.765.122	7.475.159	7.733.761	8.110.114
Lasten				
Personeelskosten	3.311.547	3.485.000	3.635.000	3.896.000
Vrijwilligers	176.675	170.000	170.000	180.000
Afschrijvingen	350.504	400.000	340.000	360.000
Onderhoud erfgoed (molens, Wisboomgemaal)	1.210.390	824.620	854.620	855.000
Huisvestings- en onderhoudskosten	936.990	1.050.320	967.220	978.600
Verkoopkosten	148.702	210.000	210.000	220.000
Kantoorkosten	198.991	180.000	200.000	216.000
Algemene kosten	411.604	320.000	290.500	310.000
Bijdrage vm-WEK	138.671	150.866	150.866	462.222
Financiële lasten	88.903	120.000	60.000	60.000
Totaal lasten	6.972.977	6.910.806	6.878.206	7.537.822
Resultaat exploitatie	792.145	564.353	855.555	572.292
Minus bijdrage SWEK in projecten	0	82.500	82.500	50.000
Toevoeging aan bestemmingsreserve groot onderhoud	316.450	200.000	200.000	200.000
Toevoeging continuïteitsreserve	475.695	281.853	573.055	322.292
Resultaat vrij te besteden	0	0	0	0

Toelichting bij de exploitatiebegroting 2026:

Baten:

- De totale inkomsten stijgen ten opzichte van het verwachte resultaat 2025 met 5%, waarbij we uitgaan van een groei van bezoek van 4% en een gemiddelde prijsstijging van 1%. Een groot deel van de groei voor rekening komt van de groepen en in het bijzonder de riviercruises.
- De bruto marge van de horeca stijgt met een kleine 13%. Deels volgt de bruto marge de stijging in bezoek. Daarnaast nemen we vanaf 2026 een standplaats in nabij het bezoekerscentrum en investeren we in een beter product bij Museummolen Blokweer. Dit zorgt voor een extra stijging van de bruto marge in 2026.
- De bruto marge van de souvenirs stijgt met 1,7% ten opzichte van de begroting 2025. Hier houden we rekening met het feit dat de verkopen in 2025 onder druk staan.
- De onderhoudsbijdragen betreffen de bijdrage uit de Subsidie Instandhouding Monumenten (SIM) en de cofinanciering vanuit de Provincie Zuid-Holland.
- De huurinkomsten van de bewoonde molens stijgen deels door de index, maar ook omdat Molen Overwaard 3 weer bewoond wordt.
- De overige inkomsten stijgen met 4% ten opzichte van 2025.
- De rentebaten zijn naar verwachting in 2026 vergelijkbaar met die van 2025.

Lasten:

- De personeelslasten stijgen ten opzichte van 2025 met 11,8% ten opzichte van 2025. Dit komt voor een deel door indexering van de lonen, maar ook door uitbreiding van de organisatie. Onder meer zetten we meer eigen personeel in voor onderhoud en beheer.
- De kosten voor de inzet van vrijwilligers stijgt doordat er meer vrijwilligersuren worden ingezet. Tevens houden wij rekening met extra kosten ten aanzien van de nieuwe regelgeving rondom vaarbewijzen.
- De afschrijvingen volgen de investeringen en stijgen licht.
- De kosten voor onderhoud van het erfgoed (molens, Wisboomgemaal), volgen de meerjarenonderhoudsbegroting. Daarnaast vallen per 2026 ook de kosten voor de museale presentatie onder deze post. Dit laatste budget bedraagt € 85.000,-. Deze kosten vielen eerst in de post huisvestings- en onderhoudskosten. Door inzet van de eigen molenmakers kunnen we de kosten voor het molenonderhoud drukken.
- De huisvestings- en onderhoudskosten, niet zijnde erfgoed, stijgen licht ten opzichte van de prognose 2025. De kosten bestaan uit kosten voor onderhoud panden en steigers (€ 360.000), kosten voor infrastructuur en groen (€ 145.600) en overig (€ 473.000). De kosten voor onderhoud van de boten dalen, daar veel boten al in de afgelopen jaren groot onderhoud hebben gehad. Tevens doen we meer klein onderhoud in eigen beheer. Hiermee kunnen we de kosten drukken.
- De verkoopkosten (budget marketing en sales) stijgen met zo'n 5%.
- De kantoorkosten stijgen vooral door extra inzet op automatisering. Deze post zal ook in de toekomst wel blijven stijgen, automatisering wordt steeds belangrijker.
- De algemene kosten blijven nagenoeg gelijk aan 2025.
- Vanaf 2026 draag Stichting Werelderfgoed Kinderdijk extra bij aan het Verrekeningsmechanisme en daarmee in de lasten die de gemeenten Alblasserdam en Molenlanden maken ten gunste van het Werelderfgoed Kinderdijk. Concreet wordt de bijdrage ingezet voor het bezoekersmanagement. De bijdrage die SWEK levert aan het verrekeningsmechanisme stijgt van € 150.866 in 2025 naar € 462.222 in 2026, een stijging van € 311.356.
- De financiële lasten blijven op het niveau van 2025.

Investeringsbegroting

De volgende investeringen zijn voorzien in 2026:

Onderwerp	Investering	Afschrijvingstermijn
Voor bewoning geschikt maken molen Overwaard 3	150.000 euro	40
Vernieuwing riolering molens Nederwaard 1 en Nederwaard 8	60.000 euro	20
Airco Film Hulpgemeal	10.000 euro	10
Inrichting werkplekken (tijdelijk) Windkracht 4. Deels op termijn verplaatsen naar Waardhuis Nederwaard.	70.000 euro	10
Aanpassen steigers in de Lek	100.000 euro	40
Aanpassen brug MM Nederwaard	100.000 euro	40
Vervangen schuur molen Nederwaard 7	35.000 euro	20
Aanpassen bankjes cruiser De Vos	15.000 euro	10
Standplaats bezoekerscentrum	20.000 euro	10
Uitbreiding schuur MM Blokweer	85.000 euro	40
Eigen bijdrage project JU Smitgemeal	100.000 euro	10

Liquiditeitsbegroting

Mutatie liquiditeit	2026
Verwachte stand per 1 januari 2026	4.500.000
Mutatie liquiditeit uit operationele activiteiten:	932.292
- Netto resultaat, inclusief bijdrage aan projecten	572.292
+ Afschrijvingen	360.000
Mutatie kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 745.000
Mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten	- 498.425
Verwachte stand per 31 december 2026	4.188.867

Ten aanzien van de mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten bestaat deze uit de aflossing van de leningen van de Rabobank, de Nederlandse Waterschapsbank en het Nationaal Restauratiefonds.

Bijlage: Jaarplan en begroting bezoekersmanagement

Hieronder volgt de begroting bezoekersmanagement, vastgesteld door de drie samenwerkende partijen: de Gemeente Alblasserdam, Gemeente Molenlanden en de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk.

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk is een uniek en onvervangbaar cultuurhistorisch landschap. Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout staat sinds 1997 op de UNESCO Werelderfgoedlijst en behoort tot de meest iconische bezienswaardigheden van Nederland. Het gebied ontvangt inmiddels ruim 900.000 bezoekers per jaar, waarvan circa 370.000 betalende bezoekers (2025). Deze groeiende toestroom legt een toenemende druk op de infrastructuur, de leefbaarheid van de omgeving en het behoud van het erfgoed. Zonder gerichte maatregelen zal deze druk de komende jaren verder toenemen.

Een toekomstbestendig bezoekersmanagementsysteem is daarom essentieel. De huidige parkeercapaciteit in en direct rondom het Werelderfgoed is beperkt en sluit niet aan bij het perspectief bezoekersmanagement en daarbij de toekomstige inrichting van de entreezone. Om deze reden wordt in 2026 het nieuwe Transferium Alblasserdam in de Poort onder de Noord geopend, in combinatie met kwalitatief hoogwaardig last-mile vervoer (shuttle service).

Kinderdijk richt zich bewust op de waardevolle bezoeker: gasten die intrinsiek geïnteresseerd zijn – of geïnteresseerd raken – in het verhaal van het UNESCO-werelderfgoed. Om dit te ondersteunen bieden wij één totaal entreeticket aan voor alle erfgoedlocaties. Een parkeerticket voor auto, bus, camper of motor is uitsluitend verkrijgbaar in combinatie met een entreeticket. Wat bijdraagt aan een beheersbare bezoekersstroom, een betere beleving en duurzaam erfgoedbeheer.

Kaders begroting 2026

Voor deze begroting zijn enkele ontwikkelingen bepalend. Het betreft onder andere de ingebruikname van het nieuwe Transferium Alblasserdam aan de Poort aan de Noord, de voorgestelde tariefsverhogingen voor parkeren (auto, camper en bus), en het feit dat parkeren in het Werelderfgoed in Kinderdijk jaarrond mogelijk is, terwijl het Transferium Alblasserdam in het laagseizoen gesloten zal zijn vanaf november 2026.

In 2026 testen we in hoeverre het nieuwe transferium Alblasserdam zelfstandig, dus stand alone, kan functioneren binnen de beoogde inrichting. Hetgeen mogelijk leidt tot een efficiëntere inzet van bezetting en daarmee lagere operationele kosten.

De verplaatsing van het transferium vraagt bovendien om een herziening van de bebording van en naar de locatie. De daarmee samenhangende eenmalige kosten zijn opgenomen in de begroting voor 2026. De werkgroep bezoekersmanagement verkent nog eventuele subsidiemogelijkheden hiervoor.

Het nieuwe transferium wordt in 2026 opgeleverd. Conform de gebruikelijke werkwijze van gemeenten worden de kapitaalslasten pas vanaf 2027 volledig opgenomen in de begroting. Voor 2026 geldt dat uitsluitend de rentelasten (€44.625) zijn meegenomen.

Deze factoren hebben gezamenlijk significante impact op zowel de operationele inrichting als de financiële kaders voor 2026.

Begroting bezoekersmanagement 2026 – versie 11 december 2025

	<u>Baten</u>		<u>Lasten</u>		<u>Resultaat</u>
1. Algemeen			€		15.365,00
2. Transferium Poort aan de Noord Alblasterdam	€	141.012,40	€		141.205,53
4. Stop & Go zone			€		21.650,00
5. Parkeerterrein Westrand Nieuw-Lekkerland	€	68.130,17	€		66.761,78
6. Parkeerterrein Kinderdijk	€	185.433,88	€		107.500,00
7. Last Mile Vervoer			€		298.200,25
8. Investerings			€		28.352,40
SUBTOTAAL	€	394.576,45	€	679.034,96	€ -284.458,51
9. Doorbelaste kosten gemeente tbv transferia			€		177.000,00
10. Inbreng middels VM-WEK	€	462.222,00			
SUBTOTAAL	€	856.798,45	€	856.034,96	€ 763,49

Jaarplan bezoekersmanagement 2026

Transferium Alblasserdam – Poort aan de Noord

De grootste wijziging ten opzichte van 2025 is de ingebruikname van het nieuwe Transferium Alblasserdam bij aanvang van het seizoen. De exploitatie en het beheer ligt bij SWEK. Van 16 maart tot en met 1 november worden auto's standaard naar het transferium verwezen.

Campers en bussen zijn incidenteel welkom en slechts op zeer beperkte schaal, daarom worden zij niet standaard meegenomen in de communicatie richting bezoekers. Het is een overloop locatie voor de bus en camperparking Kinderdijk in Nieuw-Lekkerland.

Op het transferium wordt een ontvangstunit ingericht waar ticketverkoop plaatsvindt en waar tevens een VVV-informatiepunt aanwezig is. Daarnaast beschikt het transferium over een betaalde selfservice koffiecorner.

Vanuit het transferium rijden dagelijks shuttlebussen naar Werelderfgoed Kinderdijk. Deze verbinding ontlast de dijk en de volledige aanrijroute richting het Werelderfgoed. Conform de kernwaarde Klantgerichtheid van stichting Werelderfgoed Kinderdijk worden standaard twee shuttlebussen ingezet. Gezien de afstand van 6,5 kilometer en een verwachte rijtijd van ongeveer 20 minuten per enkele reis zijn twee bussen noodzakelijk om een maximale wachttijd van 30 minuten te kunnen garanderen.

Het streven is om vanaf de start van het seizoen ook shuttlefietsen te verhuren. Hierover moeten nog nadere afspraken gemaakt worden.

Het transferium heeft een capaciteit van 247 auto's, 5 campers, 3 bussen, 4 mindervalideplekken en 4 laadplekken voor elektrische auto's.

De bemensing van het transferium wordt uitbesteed aan Tourist Info Alblasserdam (TIA). Omdat het terrein zo veel mogelijk standalone moet kunnen functioneren, is een flexibele inzet van personeel noodzakelijk met focus op de hoogseizoen en feestdagen. TIA heeft aangegeven hier in 2026 graag aan mee te willen werken. TIA is bovendien al jaren een betrouwbare en gewaardeerde partner op dit vlak.

Last mile vervoer / shuttle service

Ook in 2026 rijdt de shuttle van en naar het Werelderfgoed vanaf het Transferium in Alblasserdam. Deze dienstverlening wordt ingekocht bij Snellevliet Personenvervoer uit Alblasserdam.

Parkeerterrein in het Werelderfgoed

Parkeren in het Werelderfgoed is 365 dagen per jaar mogelijk. In lijn met onze doelstelling om de woonkernen en de dijk te ontlasten, verwijzen wij bezoekers uitsluitend naar deze bestaande parkeerlocatie wanneer het transferium in Alblasserdam gesloten is. In de praktijk zien we dat een aanzienlijk aantal bezoekers Alblasserdam voorbijrijdt; deze bezoekers worden opgevangen op het parkeerterrein in het Werelderfgoed.

Dit parkeerterrein is in beheer van SWEK. Tijdens de openingstijden van Werelderfgoed Kinderdijk is er altijd een parkeerwacht aanwezig omdat het terrein altijd toegankelijk moet zijn, niet met slagbomen of hekwerk afgesloten kan worden en een doorgaand fietspad is.

Parkeertickets voor auto's worden ter plaatse bij de parkeerwacht verkocht, evenals bij de kassa in het bezoekerscentrum.

Bus- en Camperparking Kinderdijk

Op de parkeerlocatie in Nieuw-Lekkerland zijn 30 parkeerplaatsen voor bussen en 60 plaatsen voor campers beschikbaar. Bezoekers zijn vanaf deze locatie zelf verantwoordelijk voor het vervoer naar Werelderfgoed Kinderdijk. Fietshuur is mogelijk op eigen kosten van de bezoeker. Met een geldig ticket is toegang tot het toilet gratis via de barcode. Het transferium in Nieuw-Lekkerland is in beheer van SWEK. Er is geen dagelijkse bemensing aanwezig.

Parkeertarieven

Om bezoekers een vlotte en overzichtelijke parkeerervaring te bieden, gelden de volgende richtlijnen voor het kopen van parkeertickets:

Aankoop van parkeertickets: Auto, camper en motor: Tickets kunnen bij voorkeur online via de website worden gekocht. Daarnaast zijn tickets verkrijgbaar bij de kassa's op de transferia en bij de kassa's in het Werelderfgoed.

Busparkeren: Tickets dienen vooraf te worden aangevraagd tezamen met de reservering van groepsbezoek via de afdeling Sales.

Tarieven 2026

Auto- en camperparkeren inclusief shuttleservice (vanaf Alblasterdam): €9,75 per voertuig, een stijging van €0,25 ten opzichte van 2025.

Busparkeren: €22,50 bij voorafgaande reservering via Sales; €27,50 bij aankoop ter plaatse.

Camperparkeren: €12,50, een aanpassing ten opzichte van €9,50 in 2025.